

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szombat

Pest, aprilis 8. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

Pest, april 8.

Ma reggel az egyetem joghallgató ifjúságához e következő levelet intéztük:

Polgártársak!

Van szerencsénk ez alkalommal három ide mellékelt levelet önöknek át küldtünk. E levelek közül az egyik Tipala Péter tanártól, a többi ke~~ntől~~ más egyénektől, de kiket személyesen ismeri szerencsénk nincs, a végett küldöttük be hozzánk: hogy azokat lapjainkban közlétegyük.

És mi, azelőtt, hogy e levelek mire használásáról határoznánk, kötelességünknek hittük ez ügyben önök véleményét szíves barátság kikérni.

Mi azt hisszük, hogy ez ügyben kompetensebb bíró önöknél nem lehet.

Sziveskedjenek tehát önök e leveleket egyik üres órájokban felolvasni, arra véleményüket kimondani, s ha szükségesnek látják véleményüket velünk közleni.

Pest april 8. 1848. Pálfi Albert.

Elfogjuk várni az ifjúság független pártatlan nyilatkozatát, előre is kijelentvén, hogy ránk nézve mi sem volna kellemesb, mintha a kérdéses cikkben kimondott véleményünket a jobban értesültek megcáfolnák.

Addig hallgatunk.

Legyen szabad azonban ezen alkalmat egy körülmény ismét megemlítésére felhasználnunk.

Az épen megkészült magyar sajtótörvény a többi oktalanságok között azt is foglalja magában, hogy na valamely lapban valaki megnevezetetik, vagy csak annyira is kijelöltetik, hogy a személyre könnyen ráismerhetni, azon esetben az érintett személy arra a cikkre felelni akarván, a szerkesztő a feleletet két annyi terjedelemben, mint a mennyit ő először azon személyre vonatkozólag irt, ingyen felvenni tartozik.

Alkalmazzuk ezt jelen ügyünkre. — Ha most ezen törvények már állának, mint fájdalom néhány nap mulva állani fognak, akkor lapjainkból a közérdekű tárgyak kiszorítottván néhány napig a nyájas olvasóknak más szöveggel nem szolgálhatnánk, mint hol mi replikákkal, mit írni jónak lát egy némely a la Squers, megbukott tudósok, kiket a forradalom tett tönkre. —

A tekintetes karok és rendek táblája ma már magát képviselő házának nevezi. A dolog rettenetesen furcsa, hogy e nevet azon napon veszi föl, [mellyben diplomacie kimondja,

hogy ő nem képviseli az országot, hogy ők nem kompetensek Magyarország ügyeit elintézni.

A megtérésre a megbánás az első lépés. Az ország a karok és rendek e ritkán tapasztalt szerénységére ihő bókot csínáfván azt várták, hogy azon imcompetens urak még azon napon elfognak oszolni.

Egy választási ideiglenes törvény, ez az egész, mit tenniök kellett volna. Ők azonban először hat törvényre kértek kegyes elnézést, az ország eltűrte az alkalmatlankodást, mint szoktuk elnézni a háznál a zsémbes és beteges vén asszonyok gyöngeségeit.

Az ország azt felelé: Na, isten neki, hat cikkekcske nem a világ.

A táblabírák tökéletesen meg voltak nyugodva. — Azt mondták magukban: Hat törvény nem sok, azzal se sok jót, sem sok roszt okozni nem lehet.

A tárgyak, miket kitűztek, ugy sem valának fontosak, holmi sajtó törvények, mellyek ugy sem egyébre valók, csak-hogy egy pár pesti fehér nadrágos írónak be tömjék a száját, meg az a haszontalan, sőt Ulászló törvényei után mégveszedelmes felelősségi törvény, s más effélék, mellyek a táblabíró keblében még eddig aggodalmakat és furdalatosat nem okoztak.

És a táblabírákon kívül még több mások is azt mondták. Hat törvény? — No isten neki, több is elveszett Buda vára alatt.

És csak kevesen voltunk, kik azt mondtuk. — Ne csináljanak önök semmit. Egy választási ideiglenes törvény, s aztán a pesti nemzeti gyűlés majd elvégez mindent.

Önök csekély fractionak szavára nem csak nem hajtottak, hanem kapván kapva a táblabírák nyugodalmán, megmástiták szavukat, s neki rontottak a törvénygyártásnak ugy, mintha fejvesztés vásná otthon egyenként a követeket, ha most egypár hét alatt a világon mindent, mit csak a törvényhozás útjára tartozik, egy szuszszal be nem végeznek.

No de aztán van is gyönyörű dolog. Van confusio, van következetlenség, van félszegség, értetlenség, zavar és ellenmondás.

Vannak olly törvények, mellyek amugy kutya-futtában összeírva, ha az országgyűlés szét megyen, a prókátornemzet kezében ki fognak minden értelműkből forgattatni.

Naponkint hallunk, különösen az urbért illető keserves kínok között szerkesztett, s ismét toldozott, s foltozott törvényjavaslata nézve olly észrevételeket, mellyek az alkalmazásba vételt sok helyeken lehetlenné teszi, s némely főnforgó

körülményeknél fogva oly kérdéseknek enged helyet, melyet igazságosan elítélni a világon egy bíró sem tudhat.

A sajtótörvényt, a táblabírák ezen legotrombább ukázat az első kiadásban az ifjuság megégette, a másodikban elítélte. —

Az unioról szóló articulus, a világ leghóbortosabb beszéde. Abban se vezéreszine, se részlet.

A hitelintézetű törvény szerzője azt hiszi, hogy a földbirtok mostani gothicus viszonyai, mint az angol imádság mondja: mindörökké, s egy napig fen fognak maradni.

A nemzeti színekről szóló törvény tarkaságnak megjárja, ám pingálják be újra a sóházak kapuit, de ezt a nemzeti tarkaságot átvinni a választási törvényekre, igen vakmerő tréfa volt.

A historiai rozzant jogok miatt a polgári jogok legszebikével az ország legdemoralisáltabb részét ajándékozni meg akkor, midőn a rendek előtt tabula rasa volt, dictatori kezekkel irtak bele a mi tetszett, valóban szegény. Europa előtt annyira sem lenni dicsvágyónak, hogy műveikben büszkélkedhetnének!

Ez a választási törvény olyan, hogy ha Magyarországon három család, mely birtokra nézve az országban első rendű, összeáll, a 378 követek közül a majonitást nem volna nehéz megszereznie.

Franciaországban a választási törvény, mellyel a 200 franknál kevesbet adózók a nemzetből a leghidegebb indolentiával mintegy lemetszettek, Franciaországban, hol a birtokra nézve egész Európában az arányosság legszerencsésben van megoldva, úgy hogy az egykét kivételen kívül nagy földbirtokosok alig vannak, — ott is a törvényhozás az egész országra nézve egyenlő censust hozott be.

És nálunk, hol olyan forma viszonyok vannak, hogy egy nagy ur bír egy egész vármegyét, mellette aztán van egy nemes közönség, mellynek tagjai közül az egyik igen keveset, a másik semmit sem bír, s legfeljebb lólopásból él, akkor alkotnak oly csudálatos és confusio teljes törvényeket.

Experimentalni akarnak a legkriticusabb időkben. A jó szerencsére és a magyarok istenére bízzák magukat a nélkül, hogy számot vetnének magukkal, hogy ez a magyarok istene egyszer már mégis kifogy a türelemből, s a nemzetet, melly magát annyira a véletlenre szereti bizni, keményen meg fogná leczkézteni.

Az a választási törvény olyan csudálatos, hogy azt, minő követeket fog az felküldeni, senki előre nem képzelheti.

Jöhet össze egy oly törvényhozás, melly az első napon azt mondhatja: Magyarok 300 esztendő óta sem tudtátok megtanulni, hogy az a gondolatnak is botrányos, hogy bár melly ország szabadsága és jóllétére nézve, hasznos institutio legyen, ha az uralkodó külföldön lakik.

Nektek törvényetek van, hogy a király itt lakkék, nektek az uralkodó házzal szerződéstek van, egyik félnek úgy kell kötelességét teljesíteni, mint a másiknak.

Olyan törvényhozás jöhet létre, melly az első napon kimondhatja: Az tökéletes botrány, miszerint a háza némelly

fianak, a mint a világra jön, midőn még azt sem tudjuk, becsületes lesz-e belőle, vagy gazember, már olyan szavazatot ad, mint a nép választottainak, és a nélkül, hogy érdemesnek tartatnék e czifranevű emberek gyülekezetét eltörölni, csak egyszerűen ignorálni fogják a főrendeket.

Menjünk tovább. Egy olyan minden rendszer nélküli választási törvény mellett épen nem volna csuda, ha oly eredmény jönne létre, mit sokan nem nagyon bánnának ugyan, de azok, kik ezt a törvényt hozták, egyáltalában nem czélozták elérni. —

Ha a nemzeti gyűlésnek észébe jutna a többi között aféle elveket is fejtegetni, hogy például nem lehetne-e a rendet, csendet és törvényszerűséget valahogy olcsóbban mint most fentartani. Hogy valjon jó dolog-e ez, hogy az országban egy fényes udvar legyen, hogy körötte a gazdagok, hatalmasok, nagyranguak, s más afélék egybe seregelyjenek, a szerény munkás népre kevély azcaikkal rossz hatást gyakoroljanak?

Egy szóval a nemzeti gyűlés tagjai egymás szemébe pillantva neki hátorodnának, s elkiáltanák magukat: éljen a respublica, úgy is ez most Európában a jelszó.

Ez az egyik extremum, de ott lehet a másik is. A nemzeti gyűlés tagjainak választására a papság a vallásbeli versenygések, birtok elleni irigység olyan confusiot hozhatnak létre, hogy a gyűlés reactionalis szint vehetne magára.

Ez esetben azonban majd a pesti barricadpárttal gyűlne meg baja; itt úgy is el van határozva azon nemzeti gyűlésnek úgy imponálni, mint imponált a helytartótanácsnak.

Meglátjuk, mi lesz belőlünk. Azonban csak azt az egyet ne higyük, hogy már minden a maga rendén fog menni. Az europai viszonyok csak kezdődnek. — Olyan mozgalmak keletkeztek, mellynek vége minden középkori institutióknak, ha azok az egyenlőség elvét bármi magyarozatában sértenék, végképeni eltörlését vonná maga után.

Pest apr. 8.

Polgártárs!

A tegnapi közgyűlés iszonyuan fellázítá véretem.

„Keblem tartalmának ki kell ömölnie.“

Színházi szabadság-ügy volt szőnyegen. Én nem férttem a terembe, mert elkéstem. Mire beljebb juthattam volna, hogy szóljak, az ülés eloszlato.

Szólok tehát most.

A színházakról törvényeziknek, mellyet ez az országgyűlés, vagy micsoda rögtönzött, van egy pontja, melly azt rendeli, hogy a színházi előadások, — vidéken, — csak a helybeli hatóság engedelmével történhetnek.

Ha ez a cikk a városi hatóságból egy censuralt collegiumot akart csinálni, úgy ez a cikk gyalázatos.

Én azonban hianni akarom, hogy e cikk nem így értett, hanem elég nyomoru mégis, már azért is, mert kétértelmű

szerkezete miatt félreértést és zavart okozhat, mint már is okozott.

Az itteni német színigazgató egy adandé darabját a városi hatóság censurája alá bocsátá.

A darab, mint mondják, a zsidókat satyriálja. Ez okból némelyek a közgyűlés szabadelvű (?) tagjai közül be akarták tiltatni a darabot. És minő okból? hogy a csendzavarás elkerültessek, minthogy a zsidóság ellen most is ingerültség van.

Ez igen furcsa logica.

Ki fogja a csendet megzavarni?

Ha a zsidók gúnyolnák a nemzsidókat, akkor talán állhatna ezen okoskodás; de hiszen ez a darabban megfordítva történik, az erősebb rész bántja a kisebbet és gyengébbet.

Ki hallott olyat, hogy a gyöngébb rész éppen akkor zavarhassa meg csendünket, midőn őt *cōn amore* döngetjük?

Vagy talán emberszeretetből kívánták azon polgártársak a darabot eltiltatni, hogy a zsidók ne bántassanak, vagy ne tétessenek még gyűlöletesebbekké?

Ámde a sajtó és művészet szabadságának elvét sem rokon, sem ellenszenveknek feláldozni nem szabad.

A színművészet eredeti rendeltetése éppen az, hogy a gyarlóságot, és bünt, akár egyesekben, akár osztályokban vagy a gunynak ostorával korbácsolja, vagy a meggyőződés és szivhódítás mesterségével javítgassa.

Legelőször az ő világi görög népuraság tette a színeszetet állodalmi intézetté, mint a lélek- és szivképzés hatalmas tényezőjét, — határtalan szabadsággal.

A színészet akkor nem ismert kiméletet, megrólta hibáiban magát a népfőlséget, meg minden hatalmasokat, hősoket és bölcséket.

Később a censura szabadalmazott bűnöket állított föl, mellyet a művészetnek illetnie megtiltatott. Csak bizonyos osztályokat és egyeseket volt szabad megrónia és üldöznie, bizonyos más osztályokat és egyeseket pedig csupán dicsérnie volt szabad.

Ugy-e gyönyörű találmány volt ez a censura?

A marciusi napok visszahelyezték nálunk a sajtót és művészetet saját természeti jogaiba. —

Nem ismerünk többé sérthetetlen és szent bűnöket sem osztályokban, sem egyesekben.

És ti az előzőtt százfejú szörnyeteget a testvériség szent palástja alatt akarjátok öntudatlanul visszacsempészni?

Ez ellen a marciusi napok dicső nevében határozotlan tiltakozunk.

Ha van a zsidók osztályában megróni való, ugy e megrovást gátolni erkölcselenség, zsarnokság.

Ha pedig a színház igaztalanságot követ el rajtok, vagy akárkin, akkor a sértett fél törvényes elégtételt fog keresni, s bizonyosan találand is. Ezen kívül boszut fog érte állani a részrehajlaltan közvélemény, a nép igazságérzete, s a közerkölcsiség szigorú hatalma.

Intézetek is követhetnek el hibát, annyi bizonyos, a szellemi hatalom is szintugy visszaélhet szabadságával, mint más-

nemű hatalom, de a sajtó és művészet botlásainak gyógyszere nem az, hogy szabadságától megfosztassék. Ez annyi volna, mint az emberi betegséget halállal szüntetni meg.

Csendzavarás! zsarnokok és jezsuiták hóhéri argumentuina.

Hát ez anticipatív logica szerint, miért nem a sajtótok fel a leendő tolvajt, kinek szeméből lopási szándékot lehetett kiolvasni egy szép uri paripa látásakor?

Épen ezen anticipatív logica szerint kapott verést az egyszeri csizmadia inas is a priori azért, hogy egy o h a j t o t t lakomán h i h e t ő k é p e n jól fogott volna lakni kolbászzsal, mitől aztán megcsömörölhetett volna, megbetegedhetett volna, sőt megis halhatott volna.

Csendzavarás! Épen az okozna csendzavart, hogy ha ha magistratualis censurát akarnátok hehozni, melly majd mind azon darabokat betilthassa, mellyek netalán magistratualis hibákat feszegetnek.

Ne compromittaljuk azért többé marciusi ügyelnet az ilyen tárgyú közgyűléskedéssel.

Adassék azon német directornak tudtára, hogy ha még egyszer illy gyakorlattal a censurát tényleg elismerni merészkedik, tüstént Oroszországba utasittatik.

Még egyet.

E közgyűlésen szélteben osztogatták némely polgártársak (!) a „komédiás“ gunynevét. Azon polgártársak voltak ezek, kiknek közös jelszavuk az egyenlőség, testvériség, s kik együtt kiálták velünk, hogy nincs osztálygyűlölet, nincs előítélet. —

Az én osztály-czimem, magyarul: színész, görögül: komédiás.

E jogczim nekem büszkeségem, mert polgári értelmű van, s mert a komédiás szó nálam azt teszi: a haza szolgálata. —

És Tánacsot sem az bántotta, hogy őt a tanító kendezte, — mert ő éppen kendnek akar neveztetni, — hanem a hang volt sértő, mellyel a kend szó ki mondatott.

Ha én lenező hangon így szólanék: „te nyomorú kecskelovag, te hitvány ollóhős, miért avatkozol szellemi ügyekbe, mikhez nem értesz?“ ugye hogy e hang egykissé másképp ütné meg az illető füleket, mint ha komoly őszinteséggel ezt mondom: „tisztelet a marciusi bátor férfiaknak, s közöttök a honfi lelkű szabó mestereknek!“

Tehát visszaestünk ismét a régibe? vagy ki sem emelkedtünk őszintén a régiből?

Azt nem fogja megérni semmi jezsuita. Vissza nem estünk, hanem csupán a képmutatók hullaták le álarczaikat.

Minden osztálynak van salakja, de e salak nem származik szükségképen az osztály természetéből. — Így van ez a komédiások, papok és kézművesek, s a világ minden osztályával.

Jávitsuk azért az egyeseket állodalmi uton, de ne bánjunk méltatlanul az osztályokkal. Becsüljük meg az osztályokban magunkat, — a nemzetet.

Való, hogy itt német komédiások értettek, — de az mindegy. A komédiás név osztálynév, általános, — és nem egyesek tulajdon neve.

A német komédiások között is sok derék polgári érzelmű ember lehet; és miért gyűlölnők az olyan idegen töredéket, mely többé nekünk e hazában nem árthat. A teljesen legyőzött ellenséget gúnyolni férfiatlanság, a győzelemnek beszennyezése.

Polgártársak! Ne tegyük magunkat nevetségessé!

Egressi Gábor.

Bécsből írják:

Daczára a tegnapi quasi lemondásnak, Austria még megkísérelt egy elhatározó ütközetet, hol nem lehetlen, hogy a gép hadsereg győzelmet vehet a lelkes felkelőkön.

Ez azonban Austriára nézve a legjobb esetben is több hasznot nem hozhat, minthogy az alkudozások szerencsésbb körülmények között kezdethessenek meg.

A szerencsésbb körülmények alatt pedig egy az austriai házboli constitutionalis királyt s státusadósságok némi részbeni elvállalását kell értenünk.

A kormány hivatalos lapja értesít, hogy Zichy gróf a velencei hadi kormányzó hadi ítélőszék elébe rendeltetett állítatni. —

Radeczky minden erejét a Mincio partjáiig vonta vissza. Romából, Nápolyból s a többi tartományokból ezrenként tördulnak a segélyseregek, a nép őket mint szabadító angyalokat tart karokkal s határon túli vendégszeretettel látja. —

Ugy látszik ütött az óra, melyben Olaszország egysége bevégezett tény legyen. —

A torinói s a nápolyi király rettenetesen sietnek a mozgalom élére állni. Kár pedig, legjobb lenne kincseikkel szépen Angliába evezni még most midőn jókor van. —

A francia befolyás küszöbön van; egy Bajorországon keresztül jött hír már is azt mondja, hogy a francziáknak a helvéták kaput nyitottak. A beavatkozás e pillanatban már törvényszerű, mert a piemontiak Lombardia határait már átlépték. —

Egy pár nap mulva Olaszországban francziák lesznek urak, s akkor a jó királyok ügye ugyan csak rosszul fog állani!

Törvényjavaslat a megyei hatóság ideiglenes gyakorlatáról. —

A megyei szervezetnek Magyarhon s kapcsolt részei alkotmányossága védbástyáinak a közszabadsággal öszhangzásba hozatala, egyszersmind a közigazgatásnak időközben is minden megakadástól megóvása tekintetéből rendeltetik:

1. §. A ministerium, a megyei szervezetnek népképviselőlet alapján rendezéséről a legközelebb országgyűlésnek javaslatot fog előterjeszteni.

2. §. Addig is, míg a jövő törvényhozás ezen rendezést véghez vinné, a megyei hatóság következőleg fog gyakoroltatni: —

a) A jelen törvényhozás berekesztése után a lehető leg-rövidebb idő alatt minden megyében közgyűlés fog tartatni.

b) Ezen közgyűlésen szavazattal birandnak mindazok, kiket akár törvény, akár egy vagy más megyének eddig is hozott határozatai szavazati joggal fölruháztak; a hol pedig semmi illy jogterjesztő határozatok közbe nem jöttek volna, szavazattal birandnak a törvény által jogosítottakon kívül azok, kiket a megyei lakosok községenként ezen közgyűlésre képviselőül utasítandnak.

Ezen közgyűlésen a jelen országgyűlésen hozott törvények kihirdetettvén; egyszersmind tekintettel a megyének kiterjedésére, népességére, a megyei honpolgárok minden osztályaira, s a megyei közigazgatásnak, és különösen a jelen országgyűlésen hozott törvényeknek sikeresítésére, egy nagyobb számú állandó bizottmány fog, minden születésrei különbség nélkül a szokott módon választani.

c) A köztanácskozási nyelv mind a gyűléseken, mind a bizottmányban Magyarországra nézve magyar leendő; a kapcsolt részekben pedig saját szabályok következtében is anyai nyelvüket szinte használhatják.

d) Ezen állandó bizottmány a főispánnak, vagy távollétében az alispánnak elnöklete alatt a megyei tisztviselőség hozzájárultával annyiszor s addig, a mint s a meddig szükséges leendő, öszgyűlván, mindazon hatóságot fogja ideiglenesen gyakorolni, mely törvény s alkotmány szerint a megyei közgyűléseket minden tekintetben illeti.

Az ekép működendő megyei képviselő bizottmány tehát, a „megye közönségének nevében,“ ugy a ministeriummal egyenes érintkezésben álland, mint törvény értelmében a megyei tisztviselővel határozatilag rendelkezendik.

f) A bizottmány, mihelyt a jövő törvényhozás által a megyei szervezet rendezve lesz, működését bevégezvén, s jegyzőkönyveinek bemutatásával a megye közönségének eljárásáról jelentést tevén, ideiglenes hatóságát a megye kezeibe teszi. —

g) A bizottmány ülései nyilvánosak.